

ŽENIJNÍ ZABEZPEČENÍ ÚTOČNÉ OPERACE

Ženíjní zabezpečení vševojskové útočné operace je souhrnem různých důležitých ženijních opatření, která mají zajišťovat vlastním vojskům výhodné podmínky k úspěšné přípravě a vedení bojové činnosti, efektivnímu využití bojové techniky, uskutečňování včasného manévru a skryté činnosti, zvyšování odolnosti jejich obrany proti všem prostředkům ničení a současně všemožně ztěžovat činnost nepřítele a způsobilost mu co největší ztráty.

Úspěšného splnění úkolů ženijního zabezpečení dosahujeme včasným určením úkolů vojskům, jejich vybavením ženijními prostředky, dovedným použitím ženijního vojska a jeho pevným řízením, soustavným ženijním průzkumem, nepřetržitou součinností ženijního vojska se všemi druhy vojsk, rozsáhlým použitím ženijních prostředků a dokonalou organizací ženijního materiálně technického zabezpečení.

V soudobém boji s použitím stále dokonalejších bojových prostředků a velké nasycenosti bojových sestav moderní technikou, zvláště pak zbraněmi hromadného ničení a při vysoce manévrovém způsobu boje narůstá i význam ženijního zabezpečení.

Těžiště jeho úkolů vidím především v ženijním zabezpečení útočné činnosti vojsk, jakožto hlavního druhu bojové činnosti.

Cílem ženijního zabezpečení útoku je vytvořit vojskům příznivé podmínky pro jejich skryté a včasné soustředění a zaujetí výchozího prostoru k útoku, nebo jejich rozvinutí k průlomu nepřátelské obrany z chodu. Dále pak zajistit jejich ochranu před nepřátelskými prostředky ničení, zabezpečit prudkou, neočekávanou zteč, rozvinutí útoku a jeho pokračování v rychlém tempu.

Ženíjní opatření výchozího prostoru

Vycházíme-li z platných předpisů a zkušeností Sovětské armády, získaných ve Velké vlastenecké válce, můžeme za jeden ze základních činitelů přípravy útočné operace stanovit ženijní opatření přípravy a zaujetí výchozího prostoru vojsky armád prvního sledu. Bez spolehlivě ženijně vybudovaných výchozích prostorů a jejich skrytého zaujetí vojsky by každá připravovaná útočná operace skončila nezdarem ještě před jejím zahájením.

V podstatě půjde o přípravu těchto opatření:

- prostory svazků armád prvního sledu,
- prostory rozmístění druhých sledů armády,
- prostory bojového rozmístění raketového vojska a palebná postavení dělostřelectva,
- palebná postavení protiletadlového dělostřelectva,

— prostory rozmístění ostatních záloh armády a místa velení.

Kromě těchto opatření ve výchozím prostoru dále upravujeme a zřizujeme:

— komunikace umožňující vytvoření potřebného úderného uskupení k rozhodnému útoku,

— komunikace a čáry možného rozvínutí svazků k protiztečím a protiúderům v případě proniknutí nepřátelského uskupení na naše území,

— prostory a uzly ženijních zátarasů na pravděpodobných směrech úderů nepřitele,

— záložní pásma obrany a záložní prostory bojového rozmístění raketového vojska,

— záložní prostory soustředění armádních záloh,

— klamná opatření (velitelská stanoviště, prostory soustředění, přepraviště přes vodní toky, postavení a pásma obrany apod.).

K zabezpečení těchto plánovaných opatření zpracujeme „Plán přípravy a zaujetí výchozího prostoru“, s grafickou a textovou částí (jako vševojskový dokument). Na jeho zpracování se podílí i štáb náčelníka ženijního vojska armády.

Výchozí prostor musíme ženijně vybudovat v krátkém čase s maximálním nasazením a využitím živé síly a techniky. Z hlediska rychlé a efektivní ochrany živé síly a techniky proti všem zbraním ničení a účinného vedení palby jsou ženijní práce rozděleny na první a další pořadí.

V prvním pořadí budeme zpravidla budovat okopy pro družstva, pro tanky, hlavní okopy pro děla a minomety a ochranné okopy pro živou sílu. Současně s tím hloubíme nejnutnější úseky zákopů, spojujících zákopů a krytů pro automobilní a speciální techniku.

Možný rozsah opevňovacích prací na stupni pluku a divize při přípravě výchozího prostoru v prvním pořadí — viz tab. 1.

Z tabulky si můžeme učinit představu i o rozsahu prací a úkolů v dalším pořadí, kdy budou dokončeny okopy družstva, okopy pro děla a minomety, vybudovány okopy pro obrněné transportéry, dokončeny zákopy a spojující zákopy a ochranné okopy pro živou sílu. Současně budou budovány pohotovostní, pracovní a odpočinkové úkryty a kryty pro automobilní a speciální techniku. Při maximálním využití vojsk a techniky k těmto pracím v optimálních podmínkách můžeme práce prvního pořadí na stupni pluku a divize ukončit do 6 hodin, další pořadí prací do 4 dnů.

Na plánovaný systém palby a vybudovaná ženijní opatření navazuje systém ženijních zátarasů, které zřizujeme s cílem znesnadnit činnost nepřitele při jeho proniknutí do naší sestavy, zvýšit účinnost obrany vlastních vojsk i proti silnějšímu útočníku, zároveň však nesmí omezit manévry a činnost jednotek v obraně.

Ženijní zátarasy zřizujeme především na hlavních, předpokládaných směrech útoku nepřitele, v dalším pak ke krytí pasivních úseků bráněných menšími silami. Zátarasy v průběhu boje po zjištění zámyslu nepřitele dále zesilujeme, zejména manévrem zátarasy pohyblivými zatarasovacími odřady.

Možný rozsah zřizování zátarasů ve výchozích prostorech armád — viz tab. 2.

Zpravidla před předním okrajem výchozího prostoru a v prvním pásmu položíme 12 000—21 000 PT min, 10 000—15 000 PP min a k ničení objektů použijeme 15—20 t trhavin. V hloubce za prvním pásmem obrany počítáme k přehrazení směrů s položením dalších 3200—4800 PT min, zpravidla systémem manévru zátarasů. V prvním pořadí zřizujeme zátarasy v pásmu přikrytí před předním okrajem výchozího prostoru a v prvním postavení. Současně zahajujeme přípravu k ničení objektů na hlavních směrech útoku nepřitele a stanovíme čáry minování pro pohyblivé odřady zatarasovací (POZ).

V dalším pořadí zesilujeme zátarasy v pásmu přikrytí, v pásmech prvosledových divízi a připravujeme uzly zátarasů v hloubce.

Minové pole v hloubce výchozího prostoru zřizujeme až v případě proniknutí nepřitele — podle zásad pro zatarasování v obraně.

Možný rozsah zatarasování při použití POZ na jednotlivých stupních při odrážení agrese nepřitele — viz tab. 3.

Prostředky divize můžeme zpravidla zříditi jednou pokládkou 3 km PT minových polí a na stupni armáda 7 km PT minových polí.

V pásmu přikrytí, před předním okrajem a v prvním postavení výchozího prostoru pokládáme miny s 1. stupněm pohotovosti. Tzn., že miny jsou adjustovány a průchody uzavřeny. Ostatní zátarasy v hloubce připravíme na 2. stupni pohotovosti, kdy minová pole jsou ohrazena a průchody v nich ponechány.

Protitankové miny jako masové i když pasivní prostředek boje s tanky si i nadále podrží svůj význam, neboť je to prostředek levný a při svém velkém množství vysoce efektivní.

Tabulka 1

NÁZEV	jednotka	Rozsah opevňovacích prací							
		msp		tp		msd		td	
		celkem	v 1. poř	celkem	v 1. poř	celkem	v 1. poř	celkem	v 1. poř
okopy pro družstva	ks	120	60	—	—	320	180	120	80
okopy pro děla, minomety	ks	60	30	12	6	320	160	200	100
okopy pro tanky	ks	31	31	94	94	196	196	320	320
okopy pro obr. transp.	ks	52	2	12	2	200	10	120	10
zákopy a spoj. zákopy	km	20	2	2—3	—	65—70	10	30—35	5
klamné zákopy	km	3—5	—	—	—	15—18	—	3—5	—
ochranné okopy	ks	310	210	190	190	1 800	1 800	1 400	1 400
pohotovostní úkryty	ks	50	—	12	—	275	—	190	—
odpočinkové a prac. úkryty	ks	35	1	26	1	216	8	186	7
kryty pro aut. techniku	ks	150	7	100	—	1 230	25	1 050	2
Pro vybud. je třeba:									
– denních výkonů pracovníků	dv	4 400	700	1 770	340	26 300	3 500	21 000	3 000
z toho 1. pořadí v %	%		16		20		13,5		14
– motohodin ženijní techniky	mh	280	30	160	60	1 600	190	1 140	210
z toho 1. pořadí v %	%		11		37		12		18
Celková doba vybudování:									
– při vyčlenění 70 % sil	dní	4	0,6	2,4	0,6	4	0,6	3,5	0,6
– při vyčlenění pouze 1/3 sil	dní	8—9	1	6—7	1	8—9	1	7—8	1

Tabulka 2

Pásmo armády			Před a na 1. postavení						V hloubce v uzlech zátar.				Celková hustota zataras.	Po- tře- ba dní
čís. A	šířka pásma v km	z toho tanko- dostup. terén v km	množství			po- tře- ba žen. rot	celkem		množství		po- tře- ba žen. rot	hustota zatar.		
			PT min	PP min	TNT t		délka min. poli v km	hustota zataras.	PT min	uzlů zátar.				
1 A	70	25	12 000	10 000	15	3	15	0,6	3 200	8	1	0,2	0,8	6
2A	90	40	21 000	15 000	20	5	28	0,7	4 800	12	2	0,4	1,1	6
3 A	75	30	15 000	12 000	15	3	18	0,6	4 800	12	2	0,4	1,0	6
CELKEM			48 000	37 000	50	11	61	0,65	12 800	32	5	0,35	0,97	6

Tabulka 3

Stupeň		Zatar. prostřed.		Hodnota zřízených PT minových polí							
		UMU	MUP	1. pokládka		2. pokládka		3. pokládka		celkem	
				PT min	km	PT min	km	PT min	km	PT m +	km
msp (tp)		4	—	480	0,5	480	0,5	—	—	960	1,0
divize (4 pluky)		16	4	3 040	3,0	3 040	3,0	1 120	1,2	7 200	7,2
Armáda	ptp (žzatr)	—	12	3 360	3,5	3 360	3,5	3 360	3,5	10 080	10,5
	žb	—	12	3 360	3,5	3 360	3,5	3 360	3,5	10 080	10,5
	Celkem (3 div. v 1. sl)	48	36	15 840	16,0	15 840	16,0	10 080	10,5	41 760	42,5
Z front. prostř. se zúčastní											
Front	ptb (žzatr)	—	12	3 360	3,5	3 360	3,5	3 360	3,5	10 080	10,5
	žb	—	16	4 480	4,5	4 480	4,5	4 480	4,5	13 440	13,5

Činnost ženijního vojska při přechodu armád 1. sledu do útočné operace

Hlavním způsobem přechodu vojsk armád 1. sledu do útočné operace je útok z chodu. Nejpříznivější podmínky pro přechod do útoku z chodu budou v případě, kdy vojska předem a včas zaujmou a vybudují výchozí prostory pro útok. O útoku z chodu v tomto případě mluvíme proto, že vojska prvního sledu před navázáním dotyku s nepřítelem musí překonat vzdálenost 20–40 km, tj. vzdálenost předního okraje výchozího prostoru pro útok.

Druhým způsobem přechodu vojsk armád do útoku je přechod do útoku z přímého dotyku s nepřítelem. Tento způsob může nastat, předchází-li zahájení první útočné operace odražením agrese nepřítele a v průběhu operace, kdy se vojska dostala do přímého dotyku.

Těžiště činnosti ženijního vojska při přechodu do útočné operace spočívá především v jejich zabezpečení komunikací. Vojska armád 1. sledu využívají pro přesuny předem připravenou síť komunikací (3–4 na divizi 1. sledu). V průběhu útoku na území nepřítele obnovujeme a udržujeme stejné množství cest. Za tím účelem si vytvářejí pluky a divize odřady zabezpečení pohybu. Na stupni armáda upravujeme a udržujeme komunikace zónalními způsobem organickými ženijními útvary armád.

Pro překonávání nepřátelských zátarasů organizujeme:

- průzkum všeho druhu a na všech stupních. Ke zjištění míst uložení jaderných min a ostatních zátarasů v příhraničním pásmu,
- vzdušný a agenturní průzkum v hloubce nepřátelské obrany,
- zjišťování a zneškodňování jaderných min v prostorech jejich uložení,

Ženijní zabezpečení útočných operací armád 1. sledu

V této stati rozeberu především úkoly, na kterých se zvýšenou mírou podílí ženijní vojsko:

- ženijní zabezpečení střetného srazu s možným přechodem k použití jaderných zbraní,
- zabezpečení manévru vojsk v průběhu operace úpravou komunikační sítě,
- překonávání vodních překážek.

a) Ženijní zabezpečení střetného srazu s možným přechodem k použití jaderných zbraní

Složitost tohoto úkolu vyplývá především z možného použití jaderných zbraní,

— zřizování průchodů v zátarasech a přechod vojsk 1. a 2. sledu přes tyto zátarasy.

Ženijní zálohy divizí a armád část průchodů rozšiřují a udržují pro přechod druhých sledů a záloh armády na osách jejich přesunu.

V oblastech zničených nepřátelskými jadernými údery obnovují průchodnosti a likvidace následků jaderného napadení předpokládáme silami armády, v jejím útočném pásmu i hloubce operační sestavy. Za tím účelem si vytváří armáda speciální odřady pro odstraňování následků. Na osách přesunu armád tyto úkoly zabezpečují ženijní útvary a svazky armády nebo odřady z vyššího stupně velení.

Pro překonávání zátarasů v hloubce nepřátelské obrany budeme především využívat mechanické, výbušné a raketové odminovače (trail, MOV+VO, ROD-200) a skupiny pro průzkum a zneškodňování jaderných min.

Ženijní zabezpečení přesunu a zasazení druhých sledů armád a záloh předpokládá tato ženijní opatření:

- přípravu náhradních mostových a brodových přepravišť přes vodní překážky na všech pochodových osách;
- stavbu mostů na plovoucích podporech silami organických přepravních prostředků armády i posilových, jestliže mosty byly zničeny;
- manévrem zátarasy POZ armád i frontu chránit křídla zasazované armády při jejím rozvíjení.

Armády 1. sledu před zahájením útočné operace zesilujeme podle konkrétní situace pontonovými útvary a rotami pásových samohybných soulodí.

kteřé mohou rozhodujícím způsobem ovlivnit další průběh operace.

Ženijní zabezpečení tohoto druhu bojové činnosti se nemění, bude však probíhat za daleko složitějších podmínek a rychlého tempa postupu vojsk. Nemůžeme ani opomenout pasívní opatření, která budou spočívat především v ženijních opatřeních ke snížení účinků nepřátelských úderů — jako je ochrana živé síly a techniky a účast ženijních jednotek ve speciálních záchranných a uvolňovacích odřadech.

Z ženijních opatření, která z hlediska aktuálnosti vystupují nejvíce do popředí, je průzkum a zneškodňování jaderných min.

S jadernými minami musíme počítat stejně jako s ostatními ZHN, dopravovanými do daného prostoru různými jinými prostředky, jako raketami, letouny apod. Proto rozhodování a přijímání opatření k jejich průzkumu a zneškodňování by mělo mít stejnou vážnost jako proti všem ostatním jaderným prostředkům.

Složitost a obtížnost řešení spočívá v tom, že převážná většina opatření nepříteli nám nebude známa a jednotlivé příznaky k jejich použití budou ve velké míře zjištěny na základě toho, jak štáby rozpracují a zorientují průzkum, jak v souhrnu vyhodnotí a stanoví nejpravděpodobnější směry, prostory a místa uložení JM. Tato problematika nachází postupně své místo při řešení ženijních opatření na jednotlivých stupních velení jak v ženijních, tak i vševojskových štábech.

Pro vyhledávání a zneškodňování JM organizujeme skupiny, jejichž počet závisí na množství zjištěných nebo předpokládaných JM v pásmech činnosti svazů a na silách a prostředcích, které jsou k dispozici.

Skupiny pro vyhledávání a zneškodňování JM organizujeme až do stupně prvosledových pluků. U vševojskových (tankových) svazků ponecháváme 1—2 skupiny s vrtulníky, jako zálohu velitele. Tuto zálohu můžeme použít k nahrazení ztrát u skupin prvosledových pluků, k zabezpečení zasazovaného druhého sledu, či k ničení JM v týlovém prostoru.

Celkem u vševojskového svazku zpravidla organizujeme 4 skupiny.

Skupinu posílujeme dělostřelectvem, tanky a bojovými vozidly s PTRS. Skupině velí vševojskový velitel a může dosahovat hodnoty až jedné zesílené roty.

b) Zabezpečení manévru vojsk v průběhu útočné operace úpravou komunikační sítě

Na základě bojového a operačního uskupení, bojové činnosti a materiálně technických možností k zabezpečení manévru na jednotlivých stupních velení ženijní jednotky připravují:

- na stupni prapor, pluk 1 osu postupu,
- na stupni divize 1—2 cesty,
- na stupni armáda pro každou nově zasazovanou divizi 2—3 cesty.

Z tohoto rozsahu komunikací ženijní vojsko odpovídá za úpravu cest pro přesun do stupně divize v plném rozsahu, na stupni armáda odpovídá za zabezpečení operačních přesunů.

Těžiště úpravy cest bude spočívat především na skupinách pro úpravu praporních cest a OZP pluků a divizí.

Na stupni armády zabezpečujeme celou síť armádních cest, avšak jen v minimálním rozsahu jejich úprav a vytyčování objízdek. Hlavní úsilí soustředíme do prostorů na cestách, které svým přirozeným charakterem nebo možnými následky nepřátelské činnosti nezabezpečují plynulý a rychlý přesun vojsk a jsou pro zdárný průběh přesunů druhých sledů a záloh nejnebezpečnější. Budou to zpravidla přechody přes členitý terén, horská pásma, zalesněné a neschůdné úseky, větší vodní překážky a zničené prostory.

c) Překonávání vodních překážek

Zvýšená manévrovací schopnost, úderná síla i obojživelnost bojové techniky tankových a motostřeleckých svazků dovoluje plánovat a dosahovat odpovídajícího rozmachu útočných operací.

Přesto však vodní překážky zůstanou i nadále vážnou překážkou v pohybu vojsk a pro jejich překonávání bude třeba organizovat násilný přechod. I přes obojživelnost bojové techniky motostřeleckých jednotek je třeba počítat s nutností přepravit přes nebrodné vodní překážky po mostových (přívozových) přepravištích na stupni svazek asi 50—60 % dopravní a bojové techniky a počínaje stupněm armády celé druhé sledy.

Hlavní síly divizí armád prvního sledu se přesunují po mostových přepravištích tak, aby dodržely časovou normu pro násilný přechod divize 3—4 hodiny, potřebnou k udržení vysokého tempa útočné činnosti. Z tohoto požadavku vyplývá i nutnost zřízení minimálně dvou mostů na jedné překážce pro každou prvosledovou divizi.

Přechod druhých sledů a záloh armády přes středně širokou vodní překážku ve stanovené normě 12—15 hodin zabezpečují přepravními prostředky armády. V případě větší hustoty vodních překážek nebo obtížnosti manévru přepravními prostředky na stupni divize—armáda, tyto stupně velení dočasně posílujeme přepravními prostředky z vyššího stupně.

Omezené počty mostových souprav a jejich ztráty vyžadují, abychom plovoucí mosty nahrazovali mosty nízkovodními. Cílem je uvolnit co nejdříve normované soupravy z provozu a převést přepravu na dřevěné nízkovodní mosty. Toto však připadá v úvahu až od stupně vševojsková armáda výše.

d) Ženijní opatření při průlomu obrany nepřítele

O průlom obrany nepřítele půjde při zahájení války bez použití jaderných zbra-

ni a to na směr, kde nepřítel musel přejít do obrany.

Do obrany přechází na předním pásmu obrany v hloubce asi 20–40 km i více od státní hranice. Přední okraj zabezpečovacího pásma nepřítel je v hloubce 2 až 5 km od státní hranice a dosahuje až k přednímu pásmu obrany.

Zabezpečovací pásmo vojska neprolamují, ale rychle jím pronikají, ničí nepřátelské odpory z chodu a silná ohniska odporu obcházejí s cílem dosáhnout předního pásma obrany a zmocnit se jej z chodu. V případě neúspěchu útoku z chodu organizují útok po krátké přípravě spojený s průlomem nepřátelské obrany.

Z toho vyplývá i náplň hlavních ženijních opatření průlomu obrany, kterými jsou:

- rychlé překonávání zátarasů v zabezpečovacím pásmu, zabezpečení rychlého postupu k přednímu pásmu obrany a překonávání zátarasů při jeho průlomu,

- úprava komunikací při prolamování a pro rozvíjení úspěchu po prolomení předního pásma obrany.

Vševojsková armáda 1. sledu prolamuje přední pásmo obrany nepřítel zpravidla s dvěmi až třemi divizemi v 1. sledu a divize v šířce do 4 km, což představuje celkovou šíři průlomu 8–12 km. V pásmu

průlomu dochází k maximální koncentraci vojsk a bojové techniky, která klade zvýšené nároky na jmenovaná ženijní opatření. Především se zvyšuje potřeba zřizovat průchody v zátarasech (jeden na četu) a na počet komunikací (divize 3–4 cesty).

Vezmeme-li v úvahu, že tento zvýšený rozsah ženijních opatření musí probíhat za situace, kdy nepřítel měl optimální časové možnosti zříditi plný rozsah zátarasů na směr průlomu, vyplývá nám z toho, že zabezpečení těchto opatření bude vyžadovat značně zvýšené množství ženijních sil a techniky.

Je proto třeba divize pro průlom zesilovat ženijními prostředky. I když jim organické ženijní prostředky dostačují pro útok, nejsou však schopné jimi zabezpečit průlom obrany. Proto je posílíme ženijními jednotkami a technikou pro zřizování průchodů v zátarasech a pro úpravu a údržbu komunikací, které zvláště na směr průlomu budou nejvíce ničeny a zatarasovány.

Ženijní štáby všech stupňů musí při svých propočtech pečlivě vyhodnocovat vliv terénu, možnosti zatarasování, konkrétního nepřítel a jeho časové možnosti. Z toho potom vyvozovat potřebu posílení jednotlivých divízi. Přitom je třeba mít na zřeteli, že na rychlosti průlomu závisí úspěch celé útočné operace.

Ženijní zabezpečení odrážení protiztečí a protiúderů nepřítel

Podíl ženijního vojska při řešení tohoto úkolu spočívá především v přípravě a uskutečnění manévru zátarasy k přehrazení směru protizteče nebo protiúderu nepřítel, v přípravě a rychlém ničení komunikačních směrů k zpomalování jeho postupu a v upevnění dosažených výhodných terénních čar nebo prostorů.

Těžiště tohoto úkolu klademe do manévru výbušnými zátarasy a rychlého ničení komunikačních směrů, proto se o tom zmíním později.

Na stupni divize využíváme pro manévry výbušnými zátarasy plukovních a divizního pohyblivého odřadu zatarasovacího (POZ), které mohou obsáhnout jednu pokládkou 3 km PT minových polí při hustotě 1 mina na 1 bm. Při účelném využití přirozených překážek a vhodné volbě čar

minování můžeme touto hodnotou přehradit šířku až 6 km tankového terénu.

Kapacita armádního POZ a PTZ při jedné pokládce dosáhne hodnoty 7 km PT minových polí. Pro zpomalení postupu nepřítel ženijní jednotky rychle ničí komunikační směry. Rozsah ničení závisí na počtu vyčleněných jednotek a dodržení stanovené normy 1 žč = 10 km/10 h. Jestliže z armádní ženijní zálohy pro tento úkol vyčleníme jeden ženijní prapor, může za 10 hodin připravit nebo rychle ničit až 90 km komunikačních směrů nebo připravit až 9 uzlů zátarasů (žč = 1 uzel zátarasu za 10 hodin).

Silný protiúder nepřítel bude zpravidla odrážet část sil přechodem do dočasné obrany.

Ženijní opatření při přechodu části sil armád 1. sledu do dočasné obrany

Při rozboru ženijních opatření při přechodu vojsk do obrany vycházím z toho, že obrana je jev dočasný, zpravidla vynucený, ke kterému může dojít kdykoliv v průběhu útočné operace. Přechod do obrany v rámci armády 1. sledu nebude současný, jednotlivé svazky budou do obra-

ny přecházet postupně na jednotlivých směrech za složité situace a pod tlakem nepřítel.

Podle konkrétní situace budeme řešit i ženijní budování obrany, kde úprava terénu bude vycházet především z jeho účelného využití s minimálním rozsahem

úprav, účinného vedení palby a ukrytí živé síly a bojové techniky před účinky ZHN.

Organizační začlenění ženijní techniky na stupni pluk a divize umožňuje okamžité nasazení ženijních strojů u jednotek druhých sledů bez nutnosti dalšího manévru v této složité situaci.

Pro stanovení hlavních úkolů ženijních opatření při přechodu části sil do dočasné obrany vycházíme z ustanovení předpisu Oper-1-1, hlava 6, článek 265, kde je stanoveno: „Cílem obrany je odrazit útok, oslabit a vyčerpat síly útočícího nepřítele, způsobit mu velké ztráty, zmařit jeho útok, získat čas pro soustředění nových sil a prostředků a tím vytvořit příznivé podmínky pro přechod do rozhodného útoku a pro dosažení vítězství. Obrana umožňuje získat čas, setřít síly a prostředky na jedné směrech pro přechod do útoku na jiných směrech, udržet zaujaté prostory a zabezpečit boky útočícího uskupení.“

V souladu s požadavky článku 265 můžeme hlavní ženijní opatření při přechodu části sil do dočasné obrany stanovit takto:

a) zřizování výbušných zátarasů na předním okraji v hloubce obrany, na bocích a styku bojových sestav k přehrazení hlavních směrů předpokládaného nepřítele,

b) ženijní úprava terénu,

c) úprava a udržování cest pro manévry a přechod do dalšího útoku.

ad a) **Zřizování výbušných zátarasů a překážek**

Při přechodu do obrany půjde v první řadě o ničení a přípravu k ničení komunikačních směrů, zřizování uzlů zátarasů a zátarasů všeho druhu. Minová pole sehraji hlavní úlohu jako masový prostředek přehrazení výhodných směrů možného proniknutí nepřátelských tanků.

V hloubce obrany budou minová pole zřizovat pravidla mechanickým způsobem ženijní jednotky za účinné pomoci tankových, motostřeleckých a dělostřeleckých jednotek, které budou klást ochranná PT minová pole před svými postaveními. Před předním okrajem obrany budou ženijní jednotky klást minová pole ručně. Zabezpečení obranného boje předpokládá zvýšené zásoby PT min pro manévry zátarasy v průběhu obranného boje, které na stupni divize mohou dosáhnout až 15 000 a na stupni armády až 25 000 PT min.

Vzhledem ke krátkým časovým lhátám bude účelné využívat na operačním stupni pro manévry zátarasy i vrtulníkový POZ. Manévry zátarasy bude probíhat v úzké součinnosti s PTZ na příslušném stupni.

Pohyblivým odřadům zatarasovacím určíme k přehrazení 1–2 směry a na každém směru 2–3 čáry rozvinutí.

Možnosti přípravy a ničení komunikačních směrů v obranném pásmu armády jsou obdobné, jak jsem již uvedl v předešlé části ženijního zabezpečení odražení protiúderu. Celková potřeba min a trhavin může dosáhnout:

- na stupni divize
 - 12 000–15 000 PT min,
 - 10 000–12 000 PP min,
 - 6–9 tun trhavin;
- na stupni armáda
 - 85–110 000 PT min,
 - 50–60 000 PP min,
 - 60–80 tun trhavin.

ad b) **Ženijní úprava terénu**

Ženijně upravujeme terén současně v celé hloubce obrany podle situace a možností útvarů a svazků. Práce musí probíhat s plným vypětím sil a s maximálním využitím mechanizačních prostředků. Při předpokladu průměrné rychlosti postupu nepřítele 4–5 km/h, budou mít jednotlivé sledy tyto časové možnosti:

— prapory 1. sledů přejdou do obrany v původní sestavě při současném boji a vedení palby, bez větších úprav s maximálním využitím terénu,

— prapory ve 2. sledu (vzdálenost 8 až 10 km) budou mít čas do 2 hodin,

— 2. sled divize ve vzdálenosti do 20 km bude mít čas 4–5 hodin,

— 2. sled a zálohy armády ve vzdálenosti do 60–80 km budou mít čas kolem 12 hodin.

Pořadí a rozsah ženijní úpravy terénu stanoví vševojskový velitel s přihlédnutím k podmínkám přechodu do obrany, času a počtu sil a prostředků.

ad c) **Úprava a udržování komunikací pro manévry a přechod do dalšího útoku**

Tyto ženijní práce i při přechodu do dočasné obrany si udržují svůj značný význam. Síly, prostředky i jejich určení se cproti útoku nemění, jen jejich těžiště činnosti se přesunuje více do hloubky vlastní sestavy.

Počty komunikací směrem k frontě zůstávají rovněž bez změny. Vedení obranného boje a operace však vyžaduje zabezpečení dalších komunikací pro rokádní manévry a pro protizteč a protiúder.

Všechny komunikace vzhledem k omezenému počtu ženijních jednotek a útvarů budeme udržovat pouze ve sjízdném stavu s minimálními úpravami. Na stupni armády lze uvažovat i s jejich zonální úpravou.